శ్రీమద్భాగవతము

మూడు సంపుటములు

పునఃపురిష్కృత ముద్రణ

శ్రీమద్భాగవతము

మొదటి సంపుటము

(ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ చతుర్థ స్కంధములు)

సరళాంధ్ర పరివర్తన:

డా॥ ఏల్చూరి మురళీధరరావు

రామకృష్ణ మఠం

దోమలగూడ, హైదరాబాదు-500 029.

Published by
Adhyaksha
Ramakrishna Math
Domalguda, Hyderabad - 29

© Ramakrishna Math, Hyderabad
All rights reserved

VI-2M-08-2013
ISBN 93-83142-64- 4

Printed in India at
R P Graphics
Hyderabad.

తొలిపలుకు

శ్రీ మద్భాగవతం అష్టాదశ మహాపురాణాలలో అవిరళ ప్రచారానికి నోచుకొన్న వాసుదేవ కథా కలశ రత్నాకరం. స్వరబ్రహ్మ భూషితమైన పవిత్ర వాగ్వీణపై పారాశర్య మహర్షి మ్రోయించిన ఆత్మ సంగీతాన్ని నిర్విక్రియుడైన శుకయోగి ఉపదేశింపగా సన్నిహితమరణుడైన పరీక్షిన్న రేంద్రుడు ఆలకించిన భక్తి యోగసారం. కర్మజ్ఞానశాస్త్రానుష్ఠానాలతో సాధింపరాని మోక్షఫలాన్ని హరినామ సంకీర్తనతో అవలీలగా పొందవచ్చునని చాటి చెప్పిన మహేతిహాసం. వేదాంత ధర్మాన్ని విదగ్ధ కవితాశిల్పంతో అనుసంధించి శ్రీకృష్ణవైభవ ప్రకాశన కావించిన పుణ్య కథాకోశం.

భాగవతం సంసారాసక్తులైనవారు భగవత్ర్పాప్తిని సాధించే మార్గాన్ని మనస్సులకు హత్తుకొనే మధురమైన సంవిధానంతో బోధిస్తున్నది. 1. భగవంతుడు సర్వేంద్రియ ప్రేరకుడు, సర్వజీవ నియామకుడు 2. భగవన్నామ సంకీర్తనమే భక్తులకు విహిత కర్తవ్యం 3. భగవంతుడు నిర్గుణుడైనందున ఆయన తత్త్వం సమగ్రంగా తెలియాలంటే అపరోక్షజ్ఞానమొక్కటే తగినట్టిది 4. అట్టి జ్ఞానానికి భక్తియోగం పరమ సాధనం 5. భక్తియోగానికి వైరాగ్యం అవసరం – అని దీని యందు ప్రతిపాదింపబడింది. అనుభవైక వేద్యమైన ఈ సత్యాన్ని శ్రీకృష్ణ జీవిత సందేశంగా వినిపించిన మహాగ్రంథం ఇది.

భాగవతం భక్తిరసాయనం. సర్వరసాశ్రయుడైన శ్రీకృష్ణపరమాత్మ లీలా మానుషవిగ్రహుడై కావించిన చర్యలలో భాగవత ధర్మం సమ్మోహనకరమై ప్రకాశించింది. వ్రజకులావాసంలోని మధుర శృంగారం, రాజవంశాల మధ్య చెలరేగిన సంగ్రామాలలో రక్తపాతం, ఋష్యాశ్రమాలలో హరికథాశ్రవణ ఫలంగా జిగిదేరిన తత్త్వనవనీతం – అన్నీ ధర్మరక్షణ కోసం నేలకు దిగివచ్చిన ఆయన జీవితంలో ఐక్యం చెంది భాగవతం పవిత్ర గ్రంథమై భక్తులను పులకింపజేస్తుంది.

వ్యాస హృదయాన్ని ఆవిష్కరించడం మహానుభవం కలిగిన పండితులకే తప్ప అనభిరూపులకు సులభం కాదు. అదీకాక ఛందోబద్ధమైన గ్రంథాల కంటె సర్వసుబోధ్యమైన వ్యావహారశైలిలో రచింపబడిన కృతుల అవసరం సాహిత్యంలో ఎప్పుడూ ఉంటుంది. గహనమైన శ్రీమద్భాగవతానికి కీ॥ శే॥ శతఘంటం వేంకటరంగ శాస్త్రులవారు అతి గంభీరమైన ప్రౌఢ వచనంతో కావించిన అనువాదం సుప్రసిద్ధమైనది. సామాన్యులకు దురవగాహమైన ఆ గ్రంథాన్ని కీ॥ శే॥ దొడ్ల వేంకటరామరెడ్డిగారు సరళమైన శయ్యలోనికి పరివర్తించి, యథోచితమైన మార్పులతో పోతనగారి పద్యోదాహరణలతో ఒక సరికొత్త పాఠాన్ని రూపొందించి మాకు ప్రకాశనార్థం అందజేశారు. దానిని మూల పాఠంతో సరిచూచి, ఆధునిక పాఠకులకు ఉపయుజ్యమైన ధోరణిలో సులభశైలిలో సరిక్రొత్తగా వచనంలో రచించి ఇమ్మని మేము ఆంధ్రశ్రీ విష్ణుపురాణ కర్తలు, పండితాగ్రేసరులు అయిన శ్రీ ఏల్చూరి మురళీధరరావుగారిని కోరాము. మేము సంస్కృతంలో పూజ్యశ్రీ తపస్యానందస్వామి చరణుల ఆంగ్లానువాద సమేతంగా ప్రచురించిన శ్రీమద్భాగవత పురాణానికి శ్రీతపస్యానందులవారు సమకూర్చిన విపుల భూమికను కూడా వారిచేతనే తెనిగింపజేసి ఆ ముద్రణలో చేర్చాము. అది అశేష భక్తపాఠక లోకాదరణకు నోచుకొన్నది. దానికే ఈ ప్రస్తుత ముద్రణం పునఃపరిష్కృత సుపరివర్ధితమైన సర్వాంగసుందర రూపమని తెలియజేయటానికి ఎంతో సంతోషిస్తున్నాము. ఇందుకు శ్రీ మురళీధరరావు గారికి మా నితాంత ధన్యవాదాలు.

రామకృష్ణ మఠం ప్రచురణలను ఎంతో ఆసక్తితో ఆదరిస్తున్న పాఠక లోకం దీనిని కూడా తప్పక అనుశీలింపగలదని ఆకాంక్షిస్తున్నాము.

– ప్రకాశకులు

రామకృష్ణ మఠం,
హైదరాబాదు
విజయదశమి–2008

శ్రీమద్భాగవత ప్రకాశం

భూమిక

మూలం : పూజ్యశ్రీ తపస్యానంద స్వామి
అనువాదం : డా॥ ఏల్చూరి మురళీధర రావు

౧

పురాణ వాఙ్మయావిర్భావం

శ్రీమద్భాగవతనామంతో వెలసిన ప్రకృతానువాదం పురాణములని పేర్కొనబడుతున్న హిందూధర్మ నియామకగ్రంథాలలో ప్రసిద్ధమైనది. ఈ పురాణ శబ్దానికి 'పూర్వకాల కథావిశేష' మన్న అర్థం నిరూఢమై ఉన్నది. క్రీస్తుకు పూర్వం ఐదవ శతాబ్ది నాటినుంచి పురాణవాఙ్మయం ఈనాడు లభిస్తున్న పాఠాన్ని సంతరించుకోవడం మొదలయినా, దీని మౌలికరూపం అంతకు బహుపూర్వకాలానికే, అంటే వేదసంహితల నాటికే స్వష్టమయింది. యజ్ఞసమయంలో ఋక్సామచ్ఛందాలతోపాటు ఉచ్ఛిష్ట రూపమై పురాణం ఆవిర్భవించినదని ఈ శబ్దోదంతం అథర్వణవేదంలో తొలిసారిగా ప్రస్తావింపబడింది. శతపథ బ్రాహ్మణం, గోపథ బ్రాహ్మణం, బృహదారణ్యకోపనిషత్తు – వీటిలో పురాణప్రశంస లున్నాయి. మహాభూత (పరమాత్మ) నిశ్వసిత ముఖంగా వేదేతిహాస పురాణ వాఙ్మయం ఉప్పతిలినట్లు బృహదారణ్యకం ప్రబోధించింది.

చిత్రమేమిటంటే, ఈ ఉదాహరణ లన్నింటిలోనూ **'పురాణ'** శబ్దం ఏకవచనంలో అనువిద్ధమై ఉంటున్నది. దీనిని బట్టి ఆదికాలంలో ఇది వేదాధ్యయనకు ఒక సాంగ సాధన ప్రక్రియగా మాత్రమే ఉండేదని, కొన్నాళ్ళకు ప్రత్యేకశాఖగా వేర్పాటుచెంది, బహుముఖీన మతసాహిత్యంగా రూపుదిద్దుకొన్నదని విమర్శకు లూహిస్తున్నారు. దీర్ఘకాలం నిర్వర్తింపవలసిన యజ్ఞదీక్షావిధులలో నడుమ నడుమ విరామవేళలలో అక్కడ గుమిగూడిన వారందరూ ఇష్టకథావినోదంగా ప్రపంచ సృష్టి, పూర్వరాజన్యులూ మహర్షుల వంశచరిత్రలు మొదలైన ప్రాక్కథనాలను ఆఖ్యానోపాఖ్యానాలతో, నానారుచిరార్థసూక్తులతో పురాణశ్రవణ చేయటం పరిపాటిగా ఉండేది. అశ్వమేధం, రాజసూయం మొదలైన ప్రభుయజ్ఞాలలో ధర్మనిర్వహణార్థం యజ్ఞకర్మలను నెరవేర్చిన ప్రసిద్ధ రాజవంశాల పుణ్యచరిత్రలను, వేదమంత్రాల, యజ్ఞయాగాదుల పుట్టువులను గూర్చి పారిప్లవాఖ్యానం అన్న పేరిట పురాణశ్రవణ చేయటం నియతంగా కనుపిస్తున్నది. వైదిక కర్మకలాపం లోని ఈ ఆఖ్యానభాగాలను పురాణవాఙ్మయ ప్రథమ రూపాలుగా పరిగణింపవచ్చు.

వేద పురాణ సంహితల పృథక్కరణం

ఆదిమదశలలో ఈ పురాణ పఠనాన్ని యజ్ఞానికి కూర్చున్న బ్రాహ్మణులే స్వయంగా నిర్వర్తించి ఉండాలి. అయితే ఇది కర్మకలాపంలో ప్రధానకల్పం కానందువల్ల కాబోలు, కాలక్రమాన యాజకుల నుంచి వర్ణసాంకర్యం చెందిన సూత (క్షత్రియునికి బ్రాహ్మణస్త్రీ యందు జన్మించిన సంతానం) పౌరాణికులకు సంక్రమించింది. ఈ విభాగాన్ని గురించిన ఐతిహ్యం వాయు, బ్రహ్మాండ, విష్ణుపురాణాలలో కనుపిస్తుంది. వ్యాసమహర్షి పురాణ సంహితను నిర్మించిన తర్వాత సూతశిష్యుడు రోమహర్షణునికి ఉపదేశించగా అతను దానిని భాగాలు చేసి సుమతి, అగ్నివర్చుడు, మిత్రాయువు, శాంశపాయనుడు, అకృతవర్ణుడు, సావర్ణి అనే ఆరుగురు శిష్యులకు

బోధించాడు. వీరిలో అకృతవర్ణుడు, సావర్ణి, కాశ్యప శాంశపాయనులు వేర్వేరుగా మూడు పురాణ సంహితలను రూపొందించారు. రోమహర్షణుని మాతృకతో కలిపి ఈ గ్రంథజాతమంతా పురాణవాఙ్మయానికి మూలమై నిలిచింది.

సుశ్రుతమైన ఈ ఉదంతం పురాణవాఙ్మయం లోని అనేక ముఖ్యలక్షణాలను గ్రహించటానికి మనకెంతగానో ఉపకరిస్తుంది. దీని మూలంగా ఆనాడు యాజ్ఞికులైన బ్రాహ్మణులకు స్వాధీనమై వారి అధ్యయనాధ్యాపనాలలో ప్రసక్తమైన పురాణం ఒకటుండేదని తెలుస్తుంది. వేదవిభాగకర్తగా పేరెన్నిక గన్న వ్యాసుడు శ్రౌతకర్మల నుంచి ఈ పురాణసంహితను వేరుచేసి, విషయక్రమాన్ని బట్టి పునారచించి కాలానుగుణంగా అవసరమైన మార్పుచేర్పులతో లోకులకు తెలియజేయమని బ్రాహ్మణేతరులైన సూతులకు దీనిని అప్పగించాడు. ఆపస్తంబ ధర్మసూత్రాలలో పురాణాల నుంచి ప్రాకరనిర్దేశం చేయకుండా ప్రమాణీకరించిన మూడు ఉదాహరణలు, భవిష్యపురాణం నుంచి ఒక ఉదాహరణ కనుపిస్తుండటాన్ని బట్టి క్రీ.పూ. 600–300 నాటికే పురాణ వాఙ్మయం ఒక ప్రత్యేకశాఖగా రూపుదిద్దుకొన్నదని చెప్పవచ్చు. ఈ విధంగా వేద సంహిత ఎటువంటి పాఠభేదమూ లేకుండా సువ్యవస్థితమై ఉన్న రోజులలోనే వేద తత్త్వాన్ని విశదీకరిస్తున్న పురాణాలు పెక్కుమంది ప్రవక్తలు, భక్తవతంసులు వ్యాప్తిలోనికి తెచ్చిన మతసిద్ధాంతాల సారాన్ని జీర్ణించుకొని, తమ సమకాలంలో ప్రవర్తిల్లిన వైజ్ఞానిక, సాంఘిక, చారిత్రిక వృత్తాంతాలతో అనేక రహస్యాలను వెల్లడిచేస్తూ కనీసపక్షం క్రీ. పూ. 6–వ శతాబ్ది నుంచి క్రీ.శ. 12–వ శతాబ్ది వరకు రచింపబడుతూ వచ్చాయి.

మహాపురాణ – ఉపపురాణాలు

ఈ ప్రకారం రూపొందిన పురాణాలలో మహాపురాణ లక్షణోపేతములై ప్రాచీనతమాలుగా గుర్తింపబడినవి పద్దెనిమిది ముఖ్యపురాణా లున్నాయి.

వీటి పేర్లు: బ్రాహ్మ పురాణం, పద్మ పురాణం, విష్ణు పురాణం, వాయు పురాణం, భాగవత పురాణం, నారదీయ పురాణం, మార్కండేయ పురాణం, వరాహ పురాణం, అగ్ని పురాణం, భవిష్య పురాణం, బ్రహ్మవైవర్త పురాణం, లింగ పురాణం, స్కాంద పురాణం, వామన పురాణం, కూర్మ పురాణం, మత్స్య పురాణం, గరుడ పురాణం, బ్రహ్మాండ పురాణం. ఈ నామక్రమం వీటి పౌర్వాపర్యాన్ని కాని, గుణోత్తరతను గాని సూచించే ఉద్దేశంతో సమకూర్చినది కాదు. అసలు అష్టాదశ పురాణాలన్న ఈ వ్యవహారం బహుశః పద్దెనిమిది సంఖ్య పవిత్రమైనదనే ఉద్దేశంతో, ప్రాచీన వాఙ్మయంలో ఉదాహరింపబడిన పురాణనామాలను ఏకత్రపరచి క్రీ. శ. 7వ శతాబ్ది ప్రాంతంలో రూపొందింపబడినట్లు తెలుస్తున్నది. అయితే ఈ పురాణాల సంఖ్యానాసక్తి అంతటితో తనూకృతం కాలేదు. విదేశీయ దండయాత్రల వల్ల, అనుక్షణ పరిణామ శీలమైన రాజకీయ స్థితిగతుల వల్ల ఏర్పడిన మార్పులకు అనుగుణంగా నూతన మత సిద్ధాంతాల దృక్కోణం నుంచి వేదధర్మాన్ని వాఖ్యానింపగోరిన మనీషితల్లజుల కృషి వల్ల క్రీ.శ. 650 – 800 మధ్యకాలంలో ఉపపురాణాలనే పేరుతో మళ్లీ పద్దెనిమిది పురాణాలు పృథక్కరింపబడ్డాయి.

మహాపురాణ మన్న శబ్దం మహత్త్వ గుణౌత్కృష్ట్యాలను సూచిస్తుండగా, ఉపపురాణమన్న పేరే అనాధిక్యాన్ని, దాని సంక్షిప్తతను వెల్లడిస్తున్నది. వాయు పురాణం ఉపపురాణమంటే ఒక ఉపభేదమాత్రమని పేర్కొన్నది. సౌరపురాణం వీటిని ఖిలపురాణాలుగా నిర్దేశించింది. అందువల్ల ఉపపురాణాలలో అనేకం తమ గౌణలక్షణాన్ని అంగీకరింపకపోయినా, వాటిని అష్టాదశ మహాపురాణాలకు ఆనుషంగికంగానో, పరిపూరకంగానో పరిగణించాలని విమర్శకులు భావిస్తున్నారు.

౨

పురాణలక్షణాలు : విషయవివేచన

పురాణాలలో మార్కండేయ పురాణం వంటివి ఒకటో రెండో తప్ప తక్కిన వన్నీ ఏకాశ్రయంగా శివుడు, విష్ణువు, శక్తి మొదలైన ఆరాధ్యమూర్తులలో ఎవరినో ఒకరినే ప్రధానీకరిస్తున్న మాట సత్యమే. ఆయా గ్రంథాలలో అధ్యసింపబడిన ముఖ్యదేవతల మాహాత్మ్యవర్ణనలో తక్కినవారందరూ అప్రధానంగా చిత్రింపబడినందువల్ల వీటిలో ఆనాటి మతకలహాల సంకుచిత దృష్టి కనుపిస్తున్నదని అతిగంభీరమైన వేదధర్మాన్ని అర్థం చేసుకోలేనివారు అపోహపడుతుంటారు. ఆ మాటకొస్తే వేదాలలో ఇటువంటి మహత్త్వారోపణ అనేక సూక్తాలలో అనేక విధాలుగా మనకు గోచరిస్తుంది. ఇది సర్వవ్యాపకమై, నిఖిల జగజ్జన్మాది కారణీభూతమైన పరమాత్మ తత్త్వాన్ని జ్ఞానదృష్టితో అన్వీక్షించిన వేదఋషుల మహాప్రతిభకు నిదర్శనమే తప్ప, భేదకల్పన తాత్పర్యంతో చేసిన ఉపాధినిరూపణ కాదు. సర్వజ్ఞులై నిర్వికారియులైన ఆ మహామునుల దర్శనసారమే పరబ్రహ్మతత్త్వాన్ని శబ్దప్రమాణంతో అభివర్ణిస్తున్న పురాణాలలోనూ మనకు ప్రత్యక్షమౌతుంది. ఆ వాక్యాలు భగవన్మార్గ రతులైన భక్తులకు భగవంతుని యందు నిశ్చల భక్తిసంపదను పెంపొందింప జేస్తాయి. దానివల్ల స్వరూపావస్థితి కలుగుతుంది. అందులో అన్యదేవతానిర్వాదానికి ఆస్కారమే లేదు. ప్రతిపురాణంలోనూ జీవకళ ఉట్టిపడే అతి మనోహరమైన శైలిలో లోకాతిశాయిగా వర్ణింపబడిన తన ఉపాస్యదైవతం యొక్క అపూర్వ మూర్తి చిత్రణను, రూప నామాదులను, నివేశ స్థలాన్ని, ప్రసాధన సామగ్రిని, దేవాసుర మనుష్యలోకాలపై నెరపిన ప్రభావ ప్రాభవాలను మనసారా చదువుకొని పాఠకుడు తనదైన ఒక విశిష్టభావనతో మనస్సును ధ్యేయవస్తువుకు అనుగుణంగా మలుచుకొని ధ్యానధారణ చేయగలుగుతాడు.

ఇక పురాణాలలో ఏయే విషయాలు వర్ణనీయాలన్న ప్రశ్నకు సమాధానం

నామలింగానుశాసనంలో అమరసింహుడు (క్రీ.శ. 6 వ శతాబ్ది) పేర్కొన్నదానిని బట్టి - 1. సర్గము (గుణముల పరిణామమైన సృష్టిసామాన్యం) 2. ప్రతిసర్గము (భగవంతుడు చరాచరాత్మకమైన విరాడ్రూపాన్ని గ్రహించటం) 3. వంశము (దేవతలు, రాక్షసులు, మహర్షులు, మనువులు, మహారాజుల వంశావళి) 4. మన్వంతరము (భగవదనుగ్రహపాత్రులై ఆయా కాలాలలో వర్తిల్లిన వారి ధర్మసమీకరణం) 5. వంశానుచరితం (రాజవంశాల కథనం) అని మొత్తం ఐదు లక్షణాలున్నాయి. ఆదికాలంలో సాంగోపాంగంగా నిర్వర్తింపవలసిన వైదిక యజ్ఞయాగాలలో పఠనీయాలై ఉండటం వల్లనే పురాణాలకు ఈ నియమిత తాత్పర్యం ఏర్పడి ఉండాలి. కాలక్రమాన పురాణవాఙ్మయం వేదధర్మాన్ని ఆచరణసులభమైన సందేశరూపంలో జనసామాన్యానికి అందిస్తూ వైయక్తిక భక్తి మార్గాలను ప్రబోధించే విశిష్ట మత సాహిత్యంగా రూపొందిన తర్వాత మహాపురాణాన్ని విపులార్థంలో నిర్వచింపవలసిన ఆవశ్యకత కలిగింది. భాగవత, బ్రహ్మవైవర్త పురాణాలలో ప్రాగ్లక్షణాలకు మరొక అయిదింటిని కలిపి మొత్తం దశలక్షణాలను నిరూపించారు. ప్రాథమికంగా వెలసిన లక్షణాలు ఉపపురాణాలకు మాత్రమే వర్తిస్తాయని, మహాపురాణం దశలక్షణోపేతమని ఒక వాదం ఉన్నది కాని అది సూక్ష్మపరిశీలనకు నిలిచేది కాదు. పురాణవాఙ్మయంలో పెరుగుతూ వచ్చిన కథనీయ వస్తువిస్తృతి వల్ల దాని స్వరూప ప్రతిపాదనలోనూ ఈ పరిణామాలు కలిగాయని మనం ఊహింపవచ్చును.

వ్యాసభాగవతం (12. 7. 9 - 10)లో పేర్కొన్నదానిని బట్టి మహాపురాణ దశ లక్షణాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి-

1. **సర్గము:** గుణక్షోభఫలంగా మహత్తత్త్వము, దానినుంచి అహంకారము, దానినుంచి తన్మాత్రలు, వాటి నుంచి ఇంద్రియార్థాలు సంభవించిన ఉదంతం.

2. **విసర్గము:** ఈశ్వరానుగృహీతములై వర్తిల్లుతున్న మహదాదుల కార్య ఫలంగా బీజంనుంచి వేరొక బీజం పుట్టినట్లు ప్రాణివర్గం తమ తమ పూర్వకర్మవాసనలను బట్టి నానారూపాలను ధరించటం.

3. **వృత్తి:** ప్రాణుల జీవకల్పనకు వృత్తి అని పేరు. ఈ వృత్తి ఒక తీరుగా ప్రాణుల స్వభావ కామప్రేరణానుగుణంగా జరుగుతుంటుంది.

4. **రక్షణము:** వేదవిధులు ఎంతకాలం సక్రమంగా అనుష్ఠింపబడు తుంటాయో అంతకాలం సృష్టి యథావిధిని జరుగుతుంటుంది. ఆ విధులను ఉల్లంఘించి వర్తించినప్పుడు సృష్టిక్రమానికి ముప్పు వాటిల్లుతుంది. ఆ విధంగా సృష్టికి ముప్పుకావించే వారిని రాక్షసులు అంటారు. రాక్షసతత్త్వం గల ప్రాణులు ప్రతి యుగంలోనూ తలెత్తి వ్యవహరిస్తుంటారు. వారిని సంహరించే నిమిత్తం భగవానుడు దేవ ఋషి మనుష్య తిర్యగ్రూపాలను ధరించి ఆ కార్యాన్ని నెరవేరుస్తుంటాడు. అటువంటి భగవద్రూపాలే అవతారాలు. ఆ అవతారాల ఊహలీల రక్షణ మనబడుతుంది.

5. **మన్వంతరము:** మన్వంతరమంటే ఆరు విషయాల సమాకలనం – ఇందులో మనువు చరిత్ర, మనుపుత్రుల చరిత్ర, ఆ మనువు కాలంలోని దేవతలు దేవేంద్రుడు సప్తర్షుల చరిత్రలు, ఆ మనుకాలమందలి భగవదంశావతారం యొక్క చరిత్ర ఉంటాయి.

6. **వంశము:** బ్రహ్మప్రభువులై శుద్ధాత్ములైన రాజుల అన్వయాన్ని వర్ణించటం.

7. **వంశానుచరిత:** ఆ రాజుల వలన ఏయే వంశాలు కలిగాయో, ఆ వంశధరుల చరిత్రను వివరించడమే వంశానుచరితం.

8. **నిరోధము:** విశ్వానికి ఉత్పత్తినంటి లయం కూడా ఉంటుంది. ఆ లయం నిత్యము, నైమిత్తికము, ప్రాకృతికము, ఆత్యంతికము అని నాలుగు విధాలు. బ్రహ్మాది సర్వభూతాలకు ఎల్లప్పుడు ఉత్పత్తి ప్రళయాలు

తప్పకుండటం నిత్య ప్రళయం. బ్రహ్మ, నారాయణుడు సృష్టిని ఉపసంహరించి, శయనించే ప్రళయ కాలాన్ని నైమిత్తిక ప్రళయం అంటారు. బ్రహ్మాండకోశం ఏర్పడటానికి మూలము లైన మహదాదులు లయించినప్పుడు వాటిమూలాన ఏర్పడిన కోశం లయించటానికి ప్రాకృతిక ప్రళయం అని పేరు. ఆత్యంతిక లయమంటే మోక్షం. సర్వమూ బ్రహ్మమే గాని తద్భిన్నమైనది వేరొకటి లేదన్న భావం ఏర్పడటమే మోక్షలక్షణం. నాలుగు విధాలైన ఈ లయాలను నిరూపించడం నిరోధము లేదా సంస్థ అనబడుతుంది.

9. **హేతువు:** సృష్టికి నిమిత్త కారణం జీవుడు. జీవుడే లేకపోతే సృష్టి కూడా లేనట్లే అవుతుంది. కాబట్టి జీవుడు హేతువు అనబడుతున్నాడు. ఈ నిమిత్తత్వం అవిద్య చేత జీవుడు కర్మమునకు కర్తృత్వం వహించినందువల్ల కలుగుతున్నది. ఈ నిమిత్తత్వం అనుశయాత్మకమని కొందరు, అవ్యాకృతమని మరి కొందరు అంటుంటారు. చైతన్య ప్రాధాన్యం వలన అనుశయత్వం, ఉపాధి ప్రాధాన్యం వల్ల అవ్యాకృతత్వం కలుగుతున్నాయి.

10. **అపాశ్రయము:** సర్వానికీ బ్రహ్మమే ఆశ్రయం. ఆశ్రయం వ్యతిరేక రూపం, అన్వయ రూపం అని రెండు విధాలు. జాగ్రత్త, స్వప్నము, సుషుప్తి అనే మూడవస్థలు మాయాకల్పితములై దేహానికి కలుగుతున్నాయి. ఈ మూడవస్థలలోనూ క్రమంగా విశ్వుడు, తైజసుడు, ప్రాజ్ఞుడు అనే పేర్లతో నెలకొని అవస్థాత్రయాన్ని కేవలం సాక్షిమాత్రుడై వీక్షిస్తూ జీవవృత్తితో ఉండటం అన్వయక్రమం. సమాధి మొదలైన అవస్థలలో బ్రహ్మమునకు, సంసారానికి ఎటువంటి సంబంధమూ లేదని, బ్రహ్మము కేవలాధిష్ఠానభూతుడని ఏర్పడుతున్నది. ఆ దృష్టితో చూడటం వ్యతిరేక రూపం. ఈ రెండింటినీ ఆశ్రయం అంటారు. పరమాత్మ ఈ సర్వసృష్టికి సత్తా మాత్రమై ఉంటుంది. సృష్టి ఆ సత్పదార్థ ప్రపంచమేనని గుర్తించటం పరమాత్మాశ్రయం అనబడుతుంది. ఆ పరమాత్మ గర్భాధానం మొదలు మరణ పర్యంతం దేహానికి సర్వావస్థల లోనూ (అవస్థలు – నిషేకం, గర్భం, జన్మం, బాల్యం, కౌమారం,

యౌవనం, వయోమధ్యం, ముసలితనం, మృత్యువు అని తొమ్మిది) అధిష్ఠానమాత్రంగా ఉన్నట్లు భావించడాన్ని సంయుతం అని, సాక్షిమాత్రంగా ఉన్నట్లు భావించడాన్ని అసంయుతం అని వ్యవహరిస్తారు. ఈ విధానాన్నే అపాశ్రయం అంటారు.

ఈ నిభృత సన్నివేశాలన్నీ భగవత్సంకల్పాధీనములై దృశ్యమాన ప్రపంచంలో సంభవిస్తున్నాయి. జాగతిక వ్యవహారాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని భక్తులకు భగవత్తత్త్వవివేకాన్ని కలిగించే మహాసంకల్పంతో పురాణాలలో ఈ విషయాలు సాకల్యంగా వివరింపబడ్డాయి. ప్రాక్తనకాలంలో తత్కాల గోచరీ భూతమైన చరిత్ర, భూగోళశాస్త్రం, జ్యోతిర్వివేకం, ప్రకృతి విజ్ఞానం, సమాజ స్వరూపం మొదలైన విషయాలను గురించిన వివరణలు కూడా వీటిలో పెక్కుచోట్ల కానవస్తుంటాయి. ఆ వివరణల ఉద్దేశం ఈనాడు వైజ్ఞానికులు తమ పరిశోధనలలో తెలిసివచ్చిన కొన్ని ఫలితాలను శాస్త్ర సత్యాలుగా తదేక ప్రయోజనంతో ప్రకటిస్తున్నట్లు కాక చరాచర భూతజాతం లోనూ అంతర్యామిగా వెలుగొందుతున్న పరబ్రహ్మవస్తువు యొక్క అభిజ్ఞానాన్ని మనలో జాగృతం చేసి, ఆ పరమాత్మ భక్తికి ముఖ్యలక్షణమైన ప్రేమభావాన్ని తళుకొత్తించి, ప్రేమమయ జీవితాన్ని ఉపదేశించడమేనని తెలిస్తే శుష్కతర్కాలకు తావుండదు.

భాగవతానికి చాలా అర్వాచీనమైన బ్రహ్మవైవర్త పురాణం, ఈ దశ లక్షణాలను వేరొక విధంగా ఉపదేశించింది. అందులోని వివృతులు -- **సృష్టి** (మహత్తత్త్వ సంభవం); **విసృష్టి** (చరాచరాత్మక ప్రపంచోత్పాదనం); స్థితి (ఈశ్వరేచ్ఛ చేత నిరోధింపబడిన సమస్త లోకాన్నీ స్వాజ్ఞయందు నెలకొల్పే నియోగస్థాపన); **పాలన** (జీవుల రక్షణ మోక్షణాదులు); **కర్మ వాసన** (పూర్వకర్మ వాసనలను బట్టి దేహధారణ కలుగుతుండటం); మన్వంతరం (మనువుల కథానకం); **ప్రళయ వర్ణన** (మహత్తత్త్వంలో లోకాలు విలీనం కావడం); **మోక్ష నిరూపణ** (మోక్షస్వరూప కథనం); **హరి కీర్తన** (భగవత్తత్త్వ గుణానువర్ణనం); **దేవ కీర్తన** (దేవతలను గూర్చిన మహిమవర్ణనం) అన్నవి.

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/kbook.php?id=2333

* * *